

Allmänna anvisningar för hjälpmedel i Region Gotland

Allmänt

Hjälpmedelsguiden ger allmän information om samhällets hjälpmedelsförsörjning och om vilka riktlinjer och regler som gäller för hjälpmedelsverksamheten på Gotland. Hjälpmedelsguiden gäller alla verksamheter som hanterar hjälpmedel inom, eller via avtal med Region Gotland. Hjälpmedelsguiden utgår från lagstiftning och politiska beslut samt följer de etiska principer för prioritering inom hälso- och sjukvården som fastställts av riksdagen.

Hjälpmedelsguiden ska ge anvisning åt förskrivare och övrig personal som deltar i hjälpmedelsförsörjningen. Den är också avsedd som information till Region Gotlands medborgare.

Hjälpmedelsguidens olika delar klargör vad som räknas som hjälpmedel inom Region Gotland. Den skall bidra till att bedömningar vid förskrivning görs på ett objektiva sätt utifrån ett behov samt klargöra ansvarsfördelningen mellan olika verksamheter där hjälpmedel används.

Hjälpmedelsverksamheten i Region Gotland styrs av Hjälpmedelskommittén som består av Hjälpmedelschef från Regionstyrelseförvaltningen (RSF) samt avdelningschefer från Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF), Socialförvaltningen (SOF), Regionstyrelseförvaltningen (RSF), Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen (UAF)

Som arbetsgrupp under hjälpmedelskommittén finns Hjälpmedelssamverkan (HMS) som består av Hjälpmedelschef från Regionstyrelseförvaltningen (RSF) samt sakkunniga tjänstemän från Hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF), Socialförvaltningen (SOF), Regionstyrelseförvaltningen (RSF).

Förändringar i allmänna anvisningar och behovstrappor av betydande art bereds av Regionens grupp för samverkan i hjälpmedelsfrågor i dialog med intresseorganisationer. Underlag lämnas sedan till hjälpmedelskommittén för beslut alternativt beredning till Regionstyrelsen.

Hjälpmedel

Hjälpmedel är en del i vård och behandling enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och kan inte frikopplas från andra vård- och behandlingsinsatser. Produkter som är avsedda som hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning klassas som medicintekniska produkter. De grundläggande kraven på medicintekniska produkter återfinns i lagen om medicintekniska produkter (SFS 1993:584).

Varje sjukvårdshuvudman (region/kommun) fastställer för vilka enskilda behov hälso- och sjukvården tillhandahåller personliga hjälpmedel.

Personligt hjälpmedel

Med personligt hjälpmedel avses de medicintekniska produkter som en person behöver i det dagliga livet för att förbättra, vidmakthålla eller kompensera nedsatt kroppsfunction och som kräver särskild kompetens för bedömning, utprovning och uppföljning.

Som personligt hjälpmedel räknas även hjälpmedel:

- vid vård av anhörig i gemensamt hem
- vid vård av person som får personlig assistansersättning (undantag vårdarmanövrerat drivaggregat)
- som förälder med funktionsnedsättning behöver för att kunna sköta sitt/sina barn.

Verksamhetshjälpmedel

Hjälpmedel som behövs för att bedriva verksamhet, där person/personer med funktionsnedsättning vistas i, till exempel förskola, skola, sjukhus, särskilda boendeformer och korttidsboende, skall bekostas av respektive verksamhet.

Hjälpmedel som i första hand används för personalens arbetsmiljö räknas som arbetstekniskt hjälpmedel och är ett verksamhetsansvar. När det gäller personer som får assistansersättning betraktas alla hjälpmedel som personliga med undantag för vårdarstyrda drivaggregat som alltid räknas som ett arbetstekniskt hjälpmedel.

Utanför begreppet personligt hjälpmedel faller även hjälpmedel för yrkesinriktad rehabilitering, arbetstekniska hjälpmedel, särskilda pedagogiska hjälpmedel inom barnomsorg och skola.

Vem kan få hjälpmedel?

Person folkbokförd på Gotland

Person som är folkbokförd på Gotland och som på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom har behov av hjälpmedel ska, efter behovsbedömning, kunna få hjälpmedel förskrivna.

Person folkbokförd i annat län

För person som skadats eller insjuknat akut under vistelsen på Gotland kan hjälpmedel korttidsutlånas utan kostnad för personen så länge hon/han är kvar inom regionen. Detta inbegriper endast de hjälpmedel som personen är i akut behov av.

Om kostnaden överstiger 10 000 kr skall förskrivaren på Gotland kontakta

hemkommun/region.
(Riksavtalet för utomlänsvård och kommentarer 2015-01-01)

Person som önskar korttidshyra hjälpmedel

Personer som önskar hyra hjälpmedel ska själv kontakta Hjälpmedelscentralens kundtjänst på Gotland.
Personen betalar själv hyreskostnaden enligt Hjälpmedelscentralens sortiment och prislista för korttidsuthyrning av hjälpmedel.

Kommun/region önskar hyra hjälpmedel

Personer som planerar att besöka Gotland och önskar hyra hjälpmedel där kommun/region ska betala ska kommun/region ta kontakt med Hjälpmedelscentralens kundtjänst på Gotland.

Kommunen/regionen betalar hyreskostnaden enligt Hjälpmedelscentralens ordinarie sortiment och prislista.

Svensk medborgare bosatt i utlandet/utländsk medborgare/flykting

För svensk medborgare bosatt i utlandet, utländsk medborgare samt flykting: kontakta avgiftshandläggare inom Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen Region Gotland.

Användarens ansvar

Hjälpmedlet är ett lån från Region Gotland. Användaren ansvarar för hjälpmedlet under lånetiden. Användaren rekommenderas att se över sitt försäkringsskydd så att det täcker kostnader för förlorat eller skadat hjälpmedel. Användaren ska följa givna förskrivningsanvisningar och ansvarar för daglig skötsel av hjälpmedlet. Vid skada eller förlust som orsakas på grund av oaktsamhet är grundregeln att användaren ansvarar för de kostnader som uppstår. Detta gäller även vid anpassning/ombyggnad som genomförs utan förskrivares godkännande.

När behovet av hjälpmedlet upphör eller då lånetiden gått ut ska det återlämnas i väl rengjort skick. Hjälpmedlet återlämnas till respektive central/mottagning/enhet där hjälpmedlet erhållits.

Vid flytt inom Region Gotland ansvarar användaren själv för flytt av hjälpmedel med undantag för hjälpmedel som av säkerhetsskäl kräver nedmontering eller installation av sakkunnig personal. Det gäller t.ex. taklyft, hemsjukvårdssäng samt specifika hjälpmedel förskrivna av Hörselvården, Syncentralen och Got-It. Inför flytt ska kontakt tas med förskrivande enhet eller Hjälpmedelscentralen.

Då en person med funktionshinder och behov av hjälpmedel planerar att besöka annan ort kan

redan förskrivna hjälpmedel tas med. Ingen specifik hjälpmedelsförskrivning sker för resor.

För vissa förbrukningsartiklar har användaren eget ansvar, vilket anges under respektive hjälpmedel i behovstrappan.

Ansvar vid resor inom och utanför landet

Brukaren betalar själv för transporten av hjälpmedlet och ansvarar för att den sker på ett säkert sätt. Brukaren betalar själv för eventuella reparationer utomlands och ansvarar för att reparationen är gjord i enlighet med tillverkarens anvisningar. Reparationer som inte utförs enligt tillverkarens anvisningar och som leder till åverkan/skada på hjälpmedlet kan komma att belasta brukaren.

Flytt från Gotland

Person folkbokförd på Gotland som planerar flytt till annan ort och har personligt förskrivna hjälpmedel skall i god tid ta kontakt med sin förskrivare inom Region Gotland.

Om hjälpmedel önskas tas med vid flytt från Gotland måste en överenskommelse mellan Region Gotland och mottagande kommun/region göras. Det finns en nationell rutin som reglerar hanteringen av detta *"Rutin för övertagande av personligt förskrivna hjälpmedel vid flytt oavsett huvudman"*.

Egenavgift och högkostnadsskydd för hjälpmedel

De flesta hjälpmedel utlånas kostnadsfritt av Region Gotland. För vissa hjälpmedel finns dock en egenavgift. För vilka hjälpmedel egenavgift tas ut framgår under respektive produkt i behovstrappan. Undantag gäller för barn och unga under 18 år där ingen egenavgift tas ut.

Hjälpmedel är alltid ett lån från Region Gotland och ska återlämnas när behovet upphört. Egenavgiften återfås inte vid återlämnande av hjälpmedel.

I Region Gotland finns ett högkostnadsskydd för hjälpmedel. Detta innebär att brukaren inte ska betala mer än 2000 kronor i avgifter och hyresavgifter för hjälpmedel under ett år. Frikort för hjälpmedel börjar gälla när kostnaderna för hjälpmedel överstiger 2000 kr per 12-månadersperiod. För vilka hjälpmedel högkostnadsskyddet gäller framgår under respektive produkt i behovstrappan.

Förskrivning

Förskrivning föregås alltid av en individuell behovsbedömning och sker sedan enligt förskrivningsprocessen. Den består av fyra faser som bygger på att prova ut och välja lämplig produkt, informera, instruera och träna samt följa upp och utvärdera. Den enskilde/företrädare ska vara delaktig i förskrivningsprocessen.

Förskrivare är en person som innehar den yrkesutbildning och kompetens som krävs för att förskriva hjälpmedel. Förskrivaren ska vara godkänd av medicinskt verksamhetsansvarig, utsedd att förskriva hjälpmedel i tjänsten. Förskrivningsrätt kan ej delegeras. Där förskrivning sker i samråd mellan flera aktörer är det en namngiven befattningshavare som är förskrivare. Förskrivningsrätt har man endast när ens yrkeskod finns upptagen under respektive produktgrupp. Förskrivaren skall följa de lagar, förordningar samt lokala riktlinjer som gäller inom hjälpmedelsområdet. Förskrivaren ska beakta miljö och ekonomi vid förskrivning.

Upprätthålls inte kompetensen i avseende av ovanstående krav, kan förskrivningsrätten återtas.

Hjälpmedelsförskrivning är en hälso- och sjukvårdsinsats och kan enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) inte överklagas. I de fall användaren inte är nöjd med hjälpmedelsförskrivningen ska han/hon i första hand vända sig till sin förskrivare eller till förskrivarens närmaste chef. Om användaren inte är nöjd med hälso- och sjukvårdsinsatsen kan han/hon även vända sig till patientnämnden.

Dubbelutrustning

Grundprincipen vid förskrivning är att endast en uppsättning av ett hjälpmedel kan förskrivas till en och samma person. Förskrivning kan endast ske till personens folkbokförda adress.

Med dubbelutrustning menas att användaren har två funktionellt lika hjälpmedel med samma användningsområde. I undantagsfall kan samma hjälpmedel dubbelförskrivas, dessa undantag är:

- Barn och ungdomar med funktionshinder som har föräldrar som inte bor tillsammans, dubbla boenden. De hjälpmedel som avses är säng, personlyft, hygienstol, badbreds/skötbord, väggfast planeringstavla och hörslina till TV.
- Barn och ungdomar med funktionshinder som har dubbla boenden under en övergångsperiod på sex månader i samband med flytt till eget boende.
- Personer i sen palliativ fas.
- Om användaren inte själv eller med hjälp av någon annan kan ta med sig rollator, rullstol mellan olika våningsplan.
- Om rullstolsanvändaren får ett vårdarstyrt drivaggregat förskrivet kan två rullstolar förskrivas.
- Hygienaspekter - behov av daglig tvätt av textilier (innefattar inte hela dynor)
- Medicinsk säkerhet - exempelvis syrgasutrustning.

Dubbel uppsättning av hjälpmedel kan inte förskrivas för att undvika nedsmutsning, transportproblem eller som extra trygghet om ordinarie hjälpmedel går sönder.

Hjälpmedelsförskrivning utanför sortiment

Val av produkt skall i första hand ske ur fastställt sortiment. Om förskrivaren ser ett specifikt behov hos användaren som inte kan tillgodoses på annat sätt, kan produkt utanför sortiment förskrivas. Kontakt måste alltid tas med ansvarig konsulent inom aktuellt produktområde. Färg påverkar inte hjälpmedlets funktion och är inte ett motiv till att frågå sortiment.

Hjälpmedelsförskrivning utanför gällande regler och riktlinjer

Förskrivning ska i första hand ske utifrån gällande regler och riktlinjer för hjälpmedelsförskrivning inom Region Gotland. Om en enskild användare har ett specifikt behov som inte kan tillgodoses utifrån gällande regler och riktlinjer finns möjlighet för förskrivare att ansöka till en ärendegrupp för särskilda beslut.

Anpassning och specialanpassning av medicinteknisk produkt

Anpassning och specialanpassning är två viktiga begrepp som måste skiljas åt.

Med anpassning menas att en produkt justeras för att passa den aktuella användaren och att det sker inom ramen för vad tillverkaren medger. En anpassning kan uppnås genom att produkten förses med de tillbehör som anvisas av tillverkaren och/eller genom justering av inställbara funktioner.

Då användarens behov inte kan tillgodoses genom anpassning av befintlig produkt finns möjligheten att ta fram en specialanpassad produkt till aktuell användaren. En specialanpassning skall baseras på en skriftlig anvisning från en läkare eller annan profession som genom sina yrkeskvalifikationer är behörig. Produkten skall vara avsedd för en namngiven användare.

Ansvaret för produktens egenskaper ligger hos den som utfärdar anvisningen.

Ansvaret för konstruktion och tillverkning för att uppfylla anvisningen ligger hos tillverkaren på samma sätt som kommersiellt tillgängliga medicintekniska produkter. För att få utföra specialanpassning på medicintekniska produkter skall den verksamhet som utför specialanpassningen vara registrerad hos Läkemedelsverket enligt Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2003:11).